

Miðvikudaginn 18. júní 1997.

Nr. 250/1997.

**Ásmundur Þórarinnsson**

(Jóhann Þórðarson hrl.)

gegn

**Þrotabúi V. Brynjólfssonar ehf.**

(Helgi Jóhannesson hrl.)

Kærumál. Gjaldþrotaskipti. Skuldaröð.

### **Dómur Hæstaréttar.**

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Haraldur Henrysson, Hrafn Bragason og Pétur Kr. Hafstein.

Málinu var skotið til Hæstaréttar með kæru 29. maí 1997, sem barst réttinum 11. júní sl. Krefst sóknaraðili þess, að fram lögð kröfuskra skiptastjóra þrotabús V. Brynjólfssonar ehf. verði breytt á þann veg, að krafa sóknaraðila í þrotabúið, sem er nr. 22 á kröfuskra og flokkuð þar sem almenn krafa, verði viðurkennd sem forgangskrafa og að varnaraðili verði dæmdur til að greiða sér málskostnað í héraði og kærumálskostnað.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar.

Í hinum kærða úrskurði er gerð grein fyrir málsatvikum og ágreiningi aðila.

Sóknaraðili var kallaður til vinnu hjá V. Brynjólfssyni ehf., eftir því sem framkvæmdastjóri þess fyrirtækis taldi þörf á. Starf hans fólst í því að stjórna jarðýtu við vegagerð, sem fyrrgreint fyrirtæki hafði sem verktaki tekið að sér. Jarðýtan var í eigu fyrirtækisins, og laut sóknaraðili stjórn og fyrirmælum verkstjóra þess við framkvæmd vinnunnar. Fyrir hana fékk hann greitt tímakaup, laun fyrir dagvinnu eða yfirvinnu eftir atvikum. Gerði hann reikning fyrir verkið og lagði virðisaukaskatt á útreiknaðar fjárhæðir. Ekki voru dregin launatengd gjöld af fjárhæðunum af hálfu fyrirtækisins.

Þrátt fyrir þann greiðsluhátt, sem á var hafður, verður að telja, að samband aðilanna, sem rakið var, hafi haft slík einkenni vinnusamnings, að líta beri svo á, að sóknaraðili hafi verið launþegi V. Brynjólfssonar ehf. Samkvæmt því og með vísan til 112. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o. fl. verður fallist á kröfu sóknaraðila

um, að krafa hans á kröfuskra skiptastjóra varnaraðila nr. 22, að fjárhæð 476.647 krónur, verði viðurkennd sem forgangskrafa í búið, en ekki er ágreiningur um fjárhæð kröfunnar.

Rétt þykir, að varnaraðili greiði sóknaraðila málskostnað í héraði og kærumálskostnað, eins og í dómsorði segir.

### D ó m s o r ð:

Krafa sóknaraðila, Ásmundar Þórarinssonar, nr. 22 á kröfuskra, að fjárhæð 476.647 krónur, er viðurkennd sem forgangskrafa í þrotabúi V. Brynjólfssonar ehf.

Varnaraðili greiði sóknaraðila 80.000 krónur í málskostnað í héraði og kærumálskostnað.

### Úrskurður Héraðsdóms Norðurlands vestra 22. maí 1997.

#### I.

Með bréfi, dagsettu 22. mars sl., sem barst dóminum 25. mars, fór Helgi Jóhannesson hæstaréttarlögmaður, skiptastjóri í þb. V. Brynjólfssonar, þess á leit við dóminn, að skorið yrði úr ágreiningi um rétthæð kröfu á hendur búinu. Málið var þingfest 15. apríl sl. og flutt munnlega og tekið til dóms 12. maí sl.

Sóknaraðili er Ásmundur Þórarinsson, kt. 190542-3439, Vífilstöðum, Tunguhreppi, Norður-Múlasýslu.

Varnaraðili er þrotabúi V. Brynjólfssonar ehf., kt. 590593-4439, Borgarbraut 18, Skagaströnd.

Sóknaraðili gerir þær kröfur, að fram lögð kröfuskra skiptastjóra þrotabús V. Brynjólfssonar ehf. verði breytt á þann veg, að krafa hans í þrotabúið, sem er nr. 22 í kröfuskránni og þar flokkuð sem almenn krafa, verði viðurkennd sem forgangskrafa. Þá gerir hann kröfu um málskostnað að mati dómsins.

Varnaraðili krefst þess, að kröfu sóknaraðila um, að krafa hans njóti réttarstöðu forgangskröfu skv. 112. gr. laga nr. 21/1991, verði hafnað og að staðfest verði afstaða skiptastjóra að samþykka kröfuna einungis sem almenna kröfu. Þá krefst hann málskostnaðar að mati dómsins.

#### II.

#### *Málavextir.*

Með úrskurði dómsins, upp kveðnum 16. desember 1996, var bú varnaraðila tekið til gjaldþrotaskipta og Helgi Jóhannesson hrl. skipaður skipta-

stjóri. Kröfúlýsingarfresti lauk 28. febrúar 1997. Af hálfu varnaraðila var lýst kröfu í búið, samtals að fjárhæð 476.647 krónur. Kröfunni var lýst sem launakröfu.

Skiptastjóri tók kröfuna inn á kröfuskrá sem almenna kröfu. Jóhann Þórðarson hrl. mótmælti þessari röðun skiptastjóra og lagði fram skrifleg mótmæli, þar sem þess var krafist, að krafan yrði flokkuð sem forgangskrafa. Þar sem ekki tókst að jafna ágreininginn með aðilum, var krafist úrlausnar dómsins um hann.

Krafan er til komin vegna starfa sóknaraðila í þágu varnaraðila í ágúst og september árið 1995. Varnaraðili var þá að vinna við Seyðisfjarðarveg fyrir Vegagerð ríkisins. Sóknaraðili vann þá við stjórnun jarðýtu í eigu varnaraðila. Sóknaraðili lagði ekkert annað til með sér en kunnáttu við stjórnun slíks tækis. Fannar Viggósson, framkvæmdastjóri varnaraðila, stjórnaði einn verkinu. Vinna sóknaraðila var ekki reglubundin, heldur var hann kallaður til verksins eftir þörfum að mati varnaraðila. Að sögn sóknaraðila var samið um ákveðið endurgjald fyrir hverja unna klukkustund. Umsamið gjald kemur fram á reikningum sóknaraðila, og þar má einnig sjá, að gjaldið er herra, ef unnið er í eftirvinnu.

### III.

#### *Málsástæður og lagarök sóknaraðila.*

Sóknaraðili reisir kröfu sína á því, að hann hafi verið launþegi, en ekki verktaki, þegar hann vann fyrir varnaraðila. Af þeim sökum njóti krafa hans forgangs við skipti þrotabúsins, sbr. 112. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o. fl. Í þeirri grein komi fram, að laun og annað endurgjald fyrir vinnu í þjónustu þrotamanns, sem fallið hafi í gjalddaga síðustu átján mánuði fyrir frestdag, skuli flokkast undir forgangskröfur.

Af hálfu sóknaraðila er því haldið fram, að ljóst sé, að hann lagði ekki annað en vinnu sína til verksins, sem var að öllu leyti stjórnað af Fannari Viggóssyni framkvæmdastjóra. Við ákvörðun á því, hvort samningur aðila hafi verið verk- eða vinnusamningur, verði að horfa til eftirfarandi atriða, en þau bendi öll til þess, að um vinnusamning hafi verið að ræða. Sóknaraðila hafi verið óheimilt að ráða sér aðstoðarmann eða láta annan vinna verkið fyrir sig. Sóknaraðili hafi unnið tímavinnu við stjórnun tækis í eigu varnaraðila og ekkert lagt til nema vinnu sína. Sóknaraðili kveðst vera bóndi að aðalstarfi, en þurfi að fara öðru hverju í tímavinnu hjá atvinnurekendum. Ekkert jafnrétti felist í því, að hann hafi ekki sömu réttarstöðu og aðrir, sem vinna tímavinnu, um rétt hæð kröfu sinnar við gjaldþrotaskipti. Sóknaraðili bendir á, að sér hafi verið rétt og skylt að innheimta virðisaukaskatt af vinnu sinni, sbr. 2. gr. laga nr. 50/1988 um virðisauka-

skatt. Þar komi fram, að skattskyldan nái til allrar vinnu og þjónustu, hverju nafni sem nefnist, að undanskilinni vinnu og þjónustu, sem talin er upp í greininni. Sóknaraðili kveður sér hafa verið tjáð, að hann ætti að innheimta virðisaukaskatt af vinnu sinni í þágu varnaraðila, og það hafi hann tekið trúanlegt.

Loks vísar sóknaraðili til vottorðs þriggja manna, sem kunnugt var um stöðu hans við vinnuna. Í vottorðinu kemur fram, að hann hafi á engan hátt verið verktaki hjá varnaraðila.

#### *Málsástæður og lagarök varnaraðila.*

Varnaraðili skírskotar til þess, að af þeim gögnum, sem fylgdu kröfulýsingu sóknaraðila, sé ljóst, að verið sé að innheimta reikningsskuld. Sóknaraðili hafi gefið út reikning með virðisaukaskatti fyrir störf sín hjá varnaraðila. Sóknaraðili hafi ekki verið fastur starfsmaður hjá varnaraðila, heldur hafi hann starfað þar öðru hverju, en sé bóndi að aðalstarfi. Uppgjör þóknunar sóknaraðila sé með sama hætti og milli verktaka og verkkaupa almennt. Varnaraðili hafi ekki greitt í lífeyrissjóð fyrir sóknaraðila, og hann hafi ekki heldur staðið skil á staðgreiðslusköttum vegna vinnu sóknaraðila. Þá hafi sóknaraðili ekki látið varnaraðila hafa skattkort vegna vinnunnar.

Af hálfu varnaraðila er því mótmælt, að líkur séu til þess, að sóknaraðili hafi verið launþegi, vegna þess að varnaraðili stjórnaði einn verkinu. Miklu fremur sé fyrirkomulag sem þetta algengt. Verktakar, eins og varnaraðili í máli þessu, fáí aðra til að vinna hluta af þeim verkum, sem vinna þarf (undirverktaka), en beri engu að síður ábyrgð á verkinu gagnvart verkkaupa. Þá skipti ekki heldur máli, að þóknun sóknaraðila hafi verið ákvörðuð út frá tímavinnu. Algengt sé, að verktakar innheimti gjald fyrir vinnu sína í samræmi við unnar vinnustundir, en ekki verk í heild. Í þessu sambandi megi benda á störf lögmanna, sem innheimti endurgjald fyrir vinnustundir, en engu að síður séu þeir alltaf verktakar.

Einnig mótmælir varnaraðili því, að vottorð það, sem sóknaraðili leggur fram kröfum sínum til stuðnings, hafi nokkurt gildi. Efni þess sé í ósamræmi við þau gögn, sem lögð voru fram með kröfulýsingu sóknaraðila. Þá komi ekkert fram í vottorðinu, hvaða tengsl vottorðsgjafar hafa við málið eða á hverju þeir byggi það.

Kröfum sínum til stuðnings vísar varnaraðili til XVII. kafla laga nr. 21/1991. Kröfu um málskostnað styður hann við 130. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

*Niðurstaða.*

Í máli þessu er einungis deilt um, hvort sóknaraðili hafi verið launþegi eða verktaki við vinnu sína í þágu varnaraðila. Hafi hann verið launþegi, ber að flokka kröfu hans sem forgangskröfu skv. 112. gr. laga nr. 21/1991, ef ekki, sé hún almenn krafa.

Fyrir liggur, að sóknaraðili krafði varnaraðila um ákveðið tímagjald fyrir vinnu sína. Gjaldið var hærra, ef unnin var eftirvinna. Sóknaraðili gaf út reikninga fyrir vinnu sinni, þar sem fjöldi vinnustunda var sundurliðaður og fjárhæðir lagðar saman. Ofan á heildarfjárhæð var síðan bætt 24,5% virðisaukaskatti.

Í málinu hefur ekkert komið fram, sem bendi til þess, að varnaraðili hafi staðið skil á opinberum gjöldum, s. s. staðgreiðslu, greiðslu gjalda í lífeyris-sjóð, orlofsgjaldi, tryggingargjaldi o. þ. h., vegna vinnu sóknaraðila. Þá hefur heldur ekkert komið fram, sem bendir til þess, að sóknaraðili hafi gert ráð fyrir, að varnaraðili ætti að standa skil á þessum gjöldum.

Pau atriði, sem sóknaraðili nefnir um samband sitt við varnaraðila, benda vissulega til þess, að á milli þeirra hafi verið vinnusamningur, en ekki verktakasamningur. Hins vegar vegur það mun þyngra, að sóknaraðili gaf út reikning fyrir vinnu sinni og að við fjárhæðina bætti hann virðisaukaskatti. Launþegar gefa ekki út reikninga fyrir vinnu sinni, og þá innheimta þeir ekki virðisaukaskatt. Sóknaraðili heldur því fram, að ósann-gjarnt sé, að hann hafi ekki sömu réttarstöðu og aðrir, sem unnu tímavinnu fyrir varnaraðila. Hafi sóknaraðili viljað vera launþegi hjá varnaraðila, var honum það í lófa lagið, því að ekkert bannar honum að vera launþegi í hlutastarfi, þrátt fyrir það að hann sé bóndi að aðalstarfi og reki sem slíkur virðisaukaskattsskylda starfsemi. Ekki verður séð, að vottorð, sem þrír samstarfsmenn sóknaraðila gáfu vegna málsins, hafi nokkra þýðingu, en ekkert liggur fyrir um vitneskju þeirra um samband aðila málsins. Þar sem engin gögn önnur, sem benda til þess, að sóknaraðili hafi verið launþegi, liggja fyrir í málinu, verður ekki annað séð en sóknaraðili hafi verið verktaki hjá varnaraðila, og fellur krafa hans því ekki undir 112. gr. laga um gjaldþrotaskipti o. fl. nr. 21/1991, og verður kröfu sóknaraðila því hafnað.

Með hliðsjón af niðurstöðu málsins ber sóknaraðila að greiða varnaraðila málskostnað, sem þykir hæfilega ákveðinn 70.000 krónur, og hefur þá ekki verið tekið tillit til virðisaukaskatts. Við ákvörðun málskostnaðar hefur verið tekið tillit til þess tíma, sem fór í ferðalag skiptastjóra vegna málflutningsins.

Halldór Halldórsson héraðsdómari kveður upp úrskurð þennan.

## Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, Ásmundar Þórarinssonar, kt. 190542-3439, um, að krafa hans, að fjárhæð 476.647 krónur, í þrotabú V. Brynjólfssonar ehf., kt. 590593-4439, verði flokkuð sem forgangskrafa, er hafnað.

Sóknaraðili greiði varnaraðila 70.000 krónur í málskostnað.

---